

УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ-ІСТОРИК ФОРМУВАВСЯ В ТЕРНОПОЛІ

Філософи твердять: пізнайте істину, і істина зробить вас вільною людиною. У достовірності цього вислову переконався за багато років знайомства з Валентином Павловичем Шкварцем. Він завше дошукувався істини і виявляв незалежність – у житті, вчинках та взаємовідносинах з вищими за посадою, чинами, регаліями. І тоді, коли молодим і красивим і вже з вченим ступенем кандидата наук приїхав з Черкащини до Тернополя після аспірантури Київського держуніверситету ім. Т.Шевченка викладати у щойно відкритій філії Київського інституту народного господарства, за 6 років пройшов шлях від викладача до проректора, і коли перейшов на партійну роботу, очолював відділ науки та навчальних закладів обласного комітету партії, а пізніше – очолював кафедру медичного інституту в Тернополі. Про таких, як він, шанобливо говорять: самодостатня людина або це – особистість одержима.

Кілька років мав приємність працювати з В.П.Шкварцем в одному колективі. Доводилося бути свідком того, що він завше мав власну думку, не висловлював чужу волю, а нерідко, коли виникала потреба, умів відстоювати свою громадянську позицію. Тепер стало модним стверджувати, коли говорять про т.зв. “компартійне середовище”, мовляв, тиснули, змушували, вимагали дотримуватись лише визначених ідеологічних догм та повторювати думку вищих органів. Щось тут є від реальності, а загалом це – поверхове й огульне твердження. На жаль, були в Тернопільському обкому партії окремі завідувачі відділів – люди зарозумілі, корисливі й такі, що майстерно прагнули підлаштуватися, догодити секретарям. Проте працювали й люди здібні, освічені, віддані довірєній справі. Серед цих професіоналів помітно виділявся В.П.Шкварець.

У тому, що на Тернопільщині в 70-80-ті роки прискорено розвивалась шкільна та вузівська освіта, учні шкіл, профтехучилищ, технікумів та студентів тоді ще нечисленних вищих навчальних закладів здобували міцні знання, перемагали на різних предметних олімпіадах та спортивних змаганнях і ристалищах ерудитів, конкурсах юних інтелектуалів, – значна частка компетенції, сумління і наполегливості Валентина Павловича Шкварця. Він умів наполягати, критикувати, тиснути, а де слід, і просити, переконувати,

коли йшлося про будівництво чи розширення шкіл, дитячих садків, палаців піонерів, будинків юних техніків, допомогу в розвитку гуртків, колективів дитячої та студентської художньої самодіяльності. У створення умов для здобуття знань і розвитку талантів молодих галичан він, син Наддніпрянщини, Шевченківського краю, вкладав усю свою душу.

Не раз колеги віддавали належне солідності, науковій добросовісності науковця-гуманітарія, завідувача кафедрою суспільних дисциплін Тернопільського медичного інституту В.П.Шкварця. Проте принциповість Валентина Павловича, на жаль, не завжди належно оцінювали окремі керівники цього вузу. Можливо, несприйняття ректором його послідовної позиції щодо формування майбутніх медиків і як активних громадян, патріотів України змусило вихователя кадрів, керівника кафедри залишити медичний інститут і Тернопіль та переїхати до Миколаєва. Як людина компетентна й досвідчена, він швидко знайшов себе в іншому колективі та здобув високий авторитет і визнання серед фахівців вітчизняної історичної науки. Майже 15 років пройшло, як вибув з нашого краю. Але в нас його пам'ятають, згадують, не забувають...

Особисто маю велику приємність багато років знати В.П.Шкварця, відчувати його широку ерудицію і тверді переконання. Щиро вдячний йому за компетентні зауваження і слушні поради, котрі він висловив мені в рецензії на монографію “Нобелівська інтелектуальна еліта й Україна”, за його передмову до цієї моєї книги, котра вийшла в Тернополі вже другим виданням. В цьому і його частка праці, відображення поглядів відомого українознавця. Завдячують Шкварцеві багато молодих і літніх авторів у Тернополі, Миколаєві та інших містах України за вимогливість і підтримку, за чесне й вагоме слово вченого і громадянина.

З роси та з води. Світлих Вам літ!

Керівник Тернопільського осередку Українського громадського комітету підтримки Нобелівського руху

Олександр Левченко